

Γιατί η Β' Κυριακή των Νηστειών είναι αφιερωμένη στον Άγιος Γρηγόριο τον Παλαμά

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)

Μνήμη τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὑπῆρξε κορυφαῖος Διδάσκαλος τῶν Ὁρθοδόξων δογμάτων καὶ ἀκαταγώνιστος πολέμιος τῶν κακοδοξιῶν. Ὁ θεῖος αὐτὸς πατέρας, καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἀσία καὶ ἀνετράφη ἀπὸ παιδί στὴν βασιλικὴ αὐλὴ τῆς Κωνσταντινούπολης. Τελείωσε τὶς σπουδές του στὴ φιλοσοφία, ρητορικὴ καὶ φυσικὴ. Στὴ λογικὴ, κατὰ τὴν ἀποφοιτήριό διάλεξή του ἐνώπιόν του αὐτοκράτορα καὶ τῶν ἀξιωματούχων, ὁ πρύτανης τοῦ πανεπιστημίου ἀνεφώνησε μὲ θαυμασμὸ ὅτι ἂν ἦταν παρὼν καὶ ὁ ἴδιος Ἀριστοτέλης θὰ τὸν ἐπαινοῦσε.

Μετὰ τὶς σπουδὲς του ὅμως, ἀπέρριψε τὴ προσφορὰ ὑψηλῶν ἀξιωμάτων τοῦ αὐτοκράτορα, ἐγκατέλειψε τὰ βασίλεια καὶ ἀπὸ εἴκοσι χρονῶν ἀσκήτευσε στὸ Ἅγιον Ὅρος. Πρῶτα στὴν Λαύρα τοῦ Βατοπεδίου κατόπιν στὴ Λαύρα τοῦ Ἀθανασίου καθὼς καὶ στὴν ἐρημικὴ τοποθεσία Γλωσσία, σημερινὴ Προβάτα. Ἀνεχώρησε ἀπὸ τὸ Ὅρος γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀλλὰ στὴν Θεσσαλονίκη εἶδε σὲ ὄραμα τὸν Ἅγιο Δημήτριο πὺ τοῦ ἀπαίτησε νὰ μείνει καὶ νὰ μονάσει ἐκεῖ κοντά. Ἐμόνασε τότε στὴ Βέροια καὶ τριάντα χρονῶν χειροτονήθηκε ἱερέας. Ἐκεῖ πλήθη

μοναχῶν καὶ λαϊκῶν προσέτρεχαν νὰ τὸν συμβουλευθοῦν. Μετὰ πέντε χρόνια καὶ λόγω εἰσβολῆς τῶν Σέρβων ἐπέστρεψε στὸν Ἄθωνα σὲ κοντινὸ κελὶ τῆς Μεγίστης Λαύρας, ὅπου ἔφθασε σὲ μεγάλη ὕψη φωτισμοῦ καὶ ἐκεῖ σὲ ὄραμα ἔλαβε ἐντολὴ νὰ ἀσχοληθεῖ μὲ δογματικὰ θέματα. Κατόπιν λόγω τῆς φήμης του ἀναγκάσθηκε νὰ γίνῃ ἡγούμενος γιὰ ἓνα χρόνο στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου. Ἀργότερα ἔγινε καὶ ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης γιὰ δώδεκα χρόνια, ἀλλὰ μόνο στὰ μισὰ παρέμεινε λόγω περιπετειῶν, ἀπὸ τὴ δράση του, μέχρι καὶ φυλακῆς. Παραστάθηκε στὶς συγκροτηθεῖσες συνόδους τοῦ 1341 καὶ 1347 καὶ πολέμησε τὶς κακοδοξίες τῶν δυτικόφρονων Βαρλαάμ καὶ Ἀκινδύνου. Ἐγράψε πολλὰ θεολογικὰ συγγράμματα ἰδιαίτερα δογματικὰ γιὰ νὰ καταπολεμήσῃ τοὺς αἵρετικούς, ὅπως περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καθὼς καὶ ἐπιστολὲς στοὺς ἀντιησυχαστές, ἐπίσης διάφορα ὁμολογιακὰ κείμενα. Εἶναι ὁ θεολόγος τῆς χάριτος, τοῦ ἀκτίστου φωτός. Μετὰ στασιμότητα πολλῶν αἰώνων ὁ Γρηγόριος πέτυχε νὰ ἀνανεώσει τὴν θεολογικὴ ὁρολογία καὶ νὰ δώσῃ νέες κατευθύνσεις στὴ θεολογικὴ σκέψη. Ξεκίνησε ἀπὸ προσωπικὲς ἐμπειρίες καὶ ἀπέδειξε ὅτι τὸ ἔργο τῆς θεολογίας εἶναι ἀσύγκριτα ἀνώτερο ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας καὶ ἐπιστήμης. Ἀξιολογεῖ τὴν ἔξω σοφία ὡς περιορισμένη, ἀναφέροντας δύο γνώσεις, τὴν θεία καὶ τὴν ἀνθρώπινη καὶ δύο Θεϊκὰ δῶρα, τὰ φυσικὰ γιὰ ὅλους καὶ τὰ ὑπερφυσικὰ ἢ πνευματικὰ ποὺ δίδονται ὅποτε θέλει ὁ Θεὸς καὶ μόνο στοὺς καθαροὺς καὶ ἁγίους, στοὺς τελείους. Ἡ θεολογία ὁλοκληρώνεται διὰ τῆς θεοπτίας. Οἱ ἀντίπαλοί του Παλαμᾶ πίστευαν στὸ χωρίο τοῦ Ἰωάννου ὅτι «τὸν Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε» καὶ κατηγοροῦσαν τοὺς μοναχοὺς ποὺ εἶχαν θεοπτία, ὡς ὁμφαλοσκοποῦς. Ὁ Γρηγόριος ἀντέτεινε ὅτι ὁ Κύριος εἶπε: «οἱ καθαροὶ στὴν καρδίᾳ τὸν Θεὸν ὁψονται» (Ματθ. 5,8). Θεμελιώδης προσφορὰ τοῦ Γρηγορίου στὴν θεολογία εἶναι ἡ διάκρισις στὴν οὐσία καὶ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ συνίσταται σὲ δύο. Στὴν οὐσία Του, ἡ ὁποία εἶναι ἄκτιστη, ἀκατάληπτη καὶ αὐθύπαρκτη καὶ ὀνομάζεται κυριολεκτικὰ θεότης (ἐδῶ ἀναφέρεται τὸ οὐδεὶς ἑώρακε) καὶ στὶς ἐνέργειές Του, οἱ λεγόμενες ιδιότητες ἢ προσόντα ποὺ εἶναι μὲν ἄκτιστες, ἀλλὰ καταληπτές. Ἄλλο λοιπὸν ἡ θεότης καὶ ἄλλο ἡ βασιλεία, ἡ ἀγιότης κ.λ.π. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι μίγμα δύο διαφόρων κόσμων καὶ συγκεφαλαιώνει ὅλη τὴν κτίση. Ἀκολουθώντας τὴν Πατερικὴ γραμμὴ σὲ σύγκριση μὲ τὴ πλατωνικὴ καὶ βαρλααμικὴ ἀνθρωπολογία, θεωρεῖ ὅτι τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι πονηρό, ἀλλὰ ἀποτελεῖ κατοικία τοῦ νοῦ, ἀφοῦ μάλιστα καθίσταται καὶ τοῦ Θεοῦ κατοικία, ἔτσι μαζὶ μὲ τὴ ψυχὴ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπο ἐνιαῖο καὶ ἀδιάσπαστο σύνολο. Ἡ ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου γίνεται μὲ τὸ βάπτισμα καὶ ἡ ἀνακαίνιση μὲ τὴν θεία Εὐχαριστία. Εἶναι τὰ δύο θεμελιώδη μυστήρια, τῆς θείας οἰκονομίας. Τὸ οὐσιωδέστερο στοιχεῖο τῆς διδασκαλίας τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ συνίσταται στὴν ἀνύψωση τοῦ ἀνθρώπου ὑπεράνω αὐτοῦ του κόσμου. Ἡ ἐμπειρία τῆς θεώσεως εἶναι δυνατὴ ἀπὸ ἐδῶ μὲ τὴν παράδοξο σύνδεση τοῦ ἱστορικοῦ μὲ τὸ ὑπερῆστο. Τὸ φῶς ποὺ εἶδαν οἱ μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ στὸ Θαβώρ, τὸ φῶς ποὺ βλέπουν οἱ καθαροὶ ἡσυχαστὲς σήμερα καὶ ἡ

ὑπόστασις τῶν ἀγαθῶν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἀποτελοῦν τὶς τρεῖς φάσεις ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πνευματικοῦ γεγονότος, σὲ μία ὑπερχρόνια πραγματικότητα. Προβάλλει λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία τὴν μνήμη του στὴ δεύτερη Κυριακή, ὡς συνέχεια, τρόπον τινὰ καὶ ἐπέκταση τῆς πρώτης Κυριακῆς, τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ εἶναι ἓνα εἶδος δευτέρας «Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας»
Κοιμήθηκε σὲ ἡλικία 63 χρονῶν στὶς 14 Νοεμβρίου ἀπὸ ἀσθένεια καὶ ἀγιοποιήθηκε σύντομα.